

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 Аерокосмічний факультет
 Кафедра прикладної механіки та інженерії матеріалів

УЗГОДЖЕНО

Декан АКО

М. Кулик М. Кулик

«24» 01 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

А. Полухін А. Полухін

«24» 01 2021 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Соціальна та екологічна відповідальність»

Освітньо-професійна програма: «Якість, стандартизація та сертифікація»

Галузь знань: 15 «Автоматизація та приладобудування»

Спеціальність: 152 «Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	2	120/4,0	18	18	-	84	-	-	Диф. залік- 2с
Заочна	1,2	120/4,0	6	6	-	108	К.р.-2-	-	Диф.залік-2с

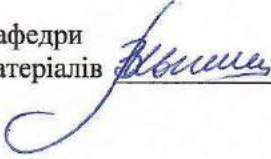
Індекс НМ-1-152-1/21-3.4

Індекс НМ-1-152-1з/21-3.4

СМЯ НАУ РП 07.07.01-01-2021

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни "Соціальна та екологічна відповідальність"	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.07.01 – 01-2021
		Стор. 2 із 15	

Робочу програму навчальної дисципліни «Соціальна та екологічна відповідальність» розроблено на основі освітньо-професійної програми: «Якість, стандартизація та сертифікація», навчальних та робочих навчальних планів НМ-1-152-1/21, РМ-1-152-1/21 та плану НМ-1-152-1з/21, РМ-1-152-1з/21 підготовки освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 152 «Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробив доцент кафедри прикладної механіки та інженерії матеріалів Володимир МЕЛЬНИК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри прикладної механіки та інженерії матеріалів, протокол № 5 від «20» 12 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми Володимир МЕЛЬНИК

Завідувачка кафедри Оксана МІКОСЯНЧИК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Аерокосмічного факультету, протокол № 4 від «20» 12 2021 р.

Голова НМРР Катерина БАЛАЛАСВА

Рівень документа – 36
 Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна..	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.....	5
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	6
2.3. Тематичний план	7
2.4. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).....	8
2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи.....	8
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	8
3.1. Методи навчання.....	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	9
3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	
4.1. Методи контролю та схема нарахування балів.....	11

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Соціальна та екологічна відповідальність» розробляється на основі «Методичних вказівок до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04. 2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки.

Дана навчальна дисципліна є необхідною складовою фахової підготовки для кваліфікованого виконання професійних обов'язків фахівців спеціальності 152 «Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка» освітньо-професійної програми «Якість, стандартизація та сертифікація», теоретичною і практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в області стандартизації, сертифікації та управління якістю в авіаційній галузі.

Метою викладання дисципліни є надання студентам теоретичних знань та формування фундаментальних знань теорії та практики соціальної відповідальності з позиції сучасних стандартів соціальної політики, соціальної звітності, етики бізнесу й прав людини в умовах інтеграції концепції стійкого розвитку і набуття ними відповідних професійних компетенцій, що забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- вивчення теоретичних положень і практики взаємодії держави, бізнесу, суспільства та людини у сфері соціальної відповідальності як умови стійкого розвитку суспільства;
- визначення можливостей використання зарубіжного досвіду та аналіз можливостей використання елементів зарубіжних моделей соціальної відповідальності в національній економіці;
- формування розуміння значення соціальної відповідальності держави, бізнесу, суспільства та людини;
- аналіз ролі держави в забезпеченні практики ефективної системи соціальної відповідальності.;
- оволодіння навичками щодо аналізу передового досвіду і світових тенденцій у сфері соціальної та екологічної відповідальності та розробки на цій основі пропозицій щодо поліпшення функціонування систем управління якістю.

1.2.Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен набути такі навички:

Знати:

- основні поняття соціальної та екологічної відповідальності у діяльності організації;
- концептуальні основи розвитку соціальної відповідальності; сутність, види, категорії, еволюцію, концепції, моделі та рівні соціальної відповідальності;
- особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів соціального розвитку;
- місце соціальної відповідальності в управлінні організацією;
- нормативно-правові засади розвитку соціальної відповідальності;
- моделі корпоративної соціальної відповідальності і становлення різних типів корпоративної культури;
- критерії, показники та методика оцінювання соціальної відповідальності;
- особливості вияву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях;
- сутність соціальних інвестицій як форми вияву корпоративної відповідальності роботодавців;
- сутність, складові та пріоритети розвитку соціально відповідальної політики управління персоналом;
- екологічні аспекти соціальної відповідальності та їх нормативно-правове регулювання;
- сутність, структуру, вимоги та особливості міжнародних стандартів соціальної звітності;

Вміти:

- формувати механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю;
- збирати й оцінювати інформацію з корпоративної соціальної відповідальності для прийняття рішень і формування пропозицій до програм розвитку організації;
- формувати ефективну взаємодію роботодавців з персоналом на засадах соціальної відповідальності;
- формувати відносини підприємства із зовнішніми організаціями на засадах корпоративної соціальної відповідальності;
- визначати напрями активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності;
- посилювати соціальну відповідальність суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство;

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У ході вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступних компетентностей:

- здатність використовувати професійні знання й уміння для планування, організації та виконання робіт з соціальної та екологічної відповідальності на різних рівнях;
- здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної та екологічної відповідальності, що передбачає проведення досліджень, здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;
- здатність самостійно аналізувати, систематизувати, узагальнювати передовий міжнародний та вітчизняний досвід і світові тенденції у сфері соціальної та екологічної відповідальності та на цій основі розробляти пропозиції щодо удосконалення процесів і поліпшення функціонування елементів системи управління якістю;

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Знання та вміння, отримані студентом під час вивчення даної навчальної дисципліни, використовуються в подальшому при вивченні багатьох наступних дисциплін професійної підготовки фахівця з базовою та повною вищою освітою, таких як: «Стандартизація та сертифікація продукції та послуг», «Менеджмент якості», «Акредитація випробувальних лабораторій», «Інформаційні технології в сфері управління якістю, стандартизації та сертифікації», «Процеси та системи управління якістю в авіації», «Аудит у сфері якості».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля № 1 «Соціальна та екологічна відповідальність» який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля

Модуль 1. «Соціальна та екологічна відповідальність»

Тема 1. Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку.

Економічна, соціальна та екологічна складові сталого розвитку. Концепція соціальної відповідальності як система науково обґрунтованих понять, принципів і положень концепції сталого розвитку. Роль соціальної відповідальності у реалізації концепції сталого розвитку.

Тема 2. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства

Аналіз взаємодії бізнесу з державою, суспільством і закордонними партнерами. Концепція взаємодії держави з громадянським суспільством. Партнерство та ефективність взаємодії людини, держави, суспільства.

Основне втримування й напрямки державної політики. Формування й проблеми реалізації державної економічної політики. Основні напрямки державної соціальної політики. Формування й проблеми реалізації соціальної відповідальності держави.

Форми прояву соціальної відповідальності у зовнішній та внутрішній сферах. Корпоративне громадянство. Соціальна політика підприємства. Соціальна відповідальність громадянина. Патріотизм.

Тема 3. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю.

Система оптимального розподілу функціональних обов'язків, прав і відповідальності. Порядок і форми взаємодії між органами управління та персоналом. Оцінювання результативності. Умови праці. Охорона довкілля. Співпраця із територіальними громадами. Програми соціального інвестування.

Тема 4. Якість управління соціальною відповідальністю.

Аналіз і вдосконалення діяльності та практики організації соціальної відповідальності. Проекти соціального інвестування. Контролінг реалізації соціальних програм. Навчання персоналу у сфері корпоративної соціальної відповідальності.

Якість формування правових норм, контролюючих інститутів та інфраструктури. Партнерство та інституціональне інвестування. Якість продуктів та послуг. Запровадження та реалізація міжнародних стандартів.

Тема 5. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.

Збалансування інтересів роботодавців та найманих працівників. Створення стабільних умов розвитку трудових відносин. Максимізація корисності найманих працівників. Права людини і ведення бізнесу. Роль департаменту людськими ресурсами в інтегруванні соціальної відповідальності в організацію.

Відповідність основним правам і свободам людини на підприємстві. Конвенції Міжнародної організації праці. Закони України щодо професійних спілок. Глобальні принципи Саллівана. Ініціативи з прав людини Глобального Договору ООН.

Соціально відповідальний роботодавець. Економічний ефект від партнерських відносин між роботодавцями та працівниками. Моніторинг

лояльності працівників. Мотивації та зобов'язання співробітників. Організація тренінгів на робочому місці. Кар'єрне зростання. Компенсації та стимулюючі програми. Етика і корпоративні цінності.

Тема 6. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності.

Залучення стейкхолдерів. Поняття та види стейкхолдерів. Європейський досвід. Визначення стейкхолдерів компанії. Карта стейкхолдерів. Матриця стейкхолдерів. Стратегічний діалог. Оцінка діалогу за стейкхолдерами.

Конфлікти суспільства й бізнесу, влади й бізнесу. Тенденція розвитку особистих зв'язків, лобізм, корупція. Лобізм як об'єкт корпоративного керування. Корупція як елемент реальної дійсності.

Тема 7. Екологічна відповідальність як складова соціальної відповідальності.

Основні принципи і напрямки соціальної відповідальності у сфері захисту довкілля. Першорядне вирішення екологічних проблем. Програми з контролю забруднення та захисту довкілля, збереження природних ресурсів, дотримання екологічних стандартів тощо. Міжнародні документи щодо навколишнього середовища та стандарти екологічного менеджменту.

Тема 8. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності.

Бюджет програми соціальної відповідальності. Відмінність оцінювання ефективності соціальної відповідальності від оцінювання ефективності фінансових проектів та інвестування. Волонтерські проекти та їх ефективність.

Індикатори оцінювання соціальної відповідальності. Система управління та оцінки Лондонської бенчмаркетингової групи (LBG). Збалансована система показників по соціальної відповідальності. Розрахунок соціального ефекту від інвестицій.

Досвід світових компаній та Всесвітньої бізнес-ради зі сталого розвитку. Матриця можливих показників при моніторингу та оцінці соціальної відповідальності компаній в Україні.

Тема 9. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні

Терміни і поняття, що використовуються у Концепції. Характеристика і аналіз проблеми, на розв'язання якої спрямована Стратегія. Мета і завдання Стратегії. Обґрунтування доцільності розроблення і реалізації Стратегії на основі зарубіжного та вітчизняного досвіду. Внутрішній контекст розвитку соціальної відповідальності в Україні. Цілі, досягненню яких присвячена Стратегія. Зовнішній контекст розвитку соціальної відповідальності в Україні.

2.3. Тематичний план

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль № 1 «Соціальна та екологічна відповідальність»									
1.1	Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку.	2 семестр				2 семестр			
		10	2	-	8	11	1		10
1.2	Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства	12	2	2	8	11		1	10
1.3	Організаційно-економічне забезпечення управління соціальною відповідальністю	12	2	2	8	12	1	1	10
1.4	Якість управління соціальною відповідальністю.	12	2	2	8	12	1	1	10
1.5	Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.	12	2	2	8	11	1		10
1.6	Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності	12	2	2	8	11		1	10
1.7	Екологічна відповідальність як складовасоціальної.відповідальності	12	2	2	8	12	1	1	10
1.8	Оцінювання ефективності соціальної відповідальності.	11	2	2	6	10			10
1.9	Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності вУкраїні	12	2	2	8	9	1		8
1.10	Модульна контрольна робота № 1	7		2	6				
1.11	Домашнє завдання (ЗФН)	8			8	8			8
1.12	семестрова контрольна робота					13		1	12

<i>Усього за модулем №1</i>	<i>120</i>	<i>18</i>	<i>18</i>	<i>84</i>	<i>120</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>108</i>
Усього за навчальною дисципліною	120	18	18	84	120	6	6	108

2.2. Домашнє завдання

У другому семестрі студенти виконують домашнє завдання, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних та практичних знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни в області розроблення та подання різних нормативних документів, які використовуються в подальшому при вивченні багатьох наступних дисциплін професійної підготовки фахівця з базовою та повною вищою освітою.

Виконання, оформлення та захист домашнього завдання здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання домашнього завдання – 8 годин самостійної роботи.

2.3. Контрольна (домашня) робота.

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується у другому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента при вивченні дисципліни.

Теми та завдання для виконання практичної частини контрольної (домашньої) роботи видаються студентам в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій, розроблених провідними викладачами кафедри.

Час, потрібний для виконання контрольної складає 8 годин самостійної роботи.

2.4. Перелік питань для підготовки до диференційного заліку.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до диференційного заліку, розробляється провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми та доводиться до відома студентів.

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену або підсумкової контрольної роботи

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену, розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доноситься до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології, як робота в малих групах, розв'язування ситуаційних завдань, семінар-дискусія, мозкова атака, лекції з використанням мультимедійних презентацій.

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Мельник В. Б. Соціальна та екологічна відповідальність: навч. посібник / Мельник В. Б., Кравцов В. І., Радько О. В.// –К.:НАУ, 2019. – 190 с.
- 3.2.2. Бебик В. Держава і громадянське суспільство: партнерські комунікації у глобальному світі: навч.-метод. посібн. / В. Бебик, В. Бортніков, Л. Дегтерьова, А. Кудряченко (за заг. ред. В.Бебика) - К.: Інститут громадянського суспільства, 2006. - 248 с.
- 3.2.3. Белявська К.С. Соціальна відповідальність бізнесу: еволюція поглядів на проблему / К.С. Белявська // Вісн. Хмельниц. нац. ун. - 2011. - №1. - С. 228-233.
- 3.2.4. Білявський В. Підвищення рівня соціальної відповідальності торговельного підприємства / В. Білявський // Вісн. КНТЕУ. 2009.- №5. - С. 84-91.
- 3.2.5. Будьонна Л. Шляхи та напрями формування соціальної відповідальності бізнесу в Україні. / Л. Будьонна // Соціальна політика. - 2008. №8 - С. 9-10.
- 3.2.6. Вергун Л.І. Соціальна відповідальність бізнесу в умовах глобальної фінансово-економічної кризи / Л.І. Вергун // Теоретичні та прикладні питання економіки: Зб. наук. праць. - К., 2010. - Вип. 23. - С. 165-170.
- 3.2.7. Волосковець Н.Ю. Корпоративна соціальна відповідальність підприємств як основа інноваційного розвитку сучасної економіки [Електронний ресурс] / Н. Ю. Волосковець // Наук. праці КНТУ. Економічні науки. - 2010. - Вип. 17. - С. 125-131. - Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/index.html.
- 3.2.8. Воробей В. Соціальна звітність: стан та перспективи / В. Воробей // Матеріали зборів мережі Глобального Договору ООН (16 грудня 2009р.). - К.: 2009. - 11с.
- 3.2.9. Гідна праця - основа соціального добробуту та економічного прогресу: програмна резолюція VI З'їзду Федерації професійних спілок України від 24.03.2011 № 6з - 7 [Електронний ресурс] / Режим доступу:

<http://www.fpsu.org.ua/dokumentifpu/programni-rezolyutsij-i-ta-postanovi-vi-z-j-izdu-federatsij-i-profesijnikh-spilok-ukrajini>

3.2.10. Глобальный договор ООН (UN Global Compact, 2000) [Электронный ресурс]. - Режим доступа: globalcompact.org.ua

3.2.11. Гриненко А. М. Корпоративна соціальна відповідальність: теоретико-методологічний аспект оцінювання соціальної діяльності / А. М. Гриценко // Формування ринкової економіки: зб. наук. пр. - Спец. вип. Праця в ХХІ столітті: новітні тенденції, соціальний вимір, інноваційний розвиток : у 2 т. - Т. 2. - К.: КНЕУ, 2012. - 680 с. - С. 58 - 68.

Допоміжна література

3.2.12. Грицина Л.А. Механізм формування корпоративної соціальної відповідальності в управлінні підприємством: дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка і управління підприємствами» / Л.А. Грицина; Хмельниц. нац. ун-т. - Хмельницький, 2009. - 20 с.

3.2.13. Соціальна та екологічна відповідальність. Практикум для студентів спеціальності 152 «Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка» освітньо-професійної програми «Якість, стандартизація та сертифікація» / [укладач В.Б.Мельник] / - К.: НАУ, 2019. – 28с.

3.2.14. Гуменна О. В. Соціальна відповідальність бізнесу в контексті інноваційного розвитку економіки / О. В. Гуменна [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009_7/09ga_vdoe.pdf

3.2.15. Грішнова О.А., Думанська В.П. Екологічний вектор соціальної відповідальності / О. А. Грішнова, В. П. Думанська // Экономика и управление. - № 3. - 2011г. - с. 32-41.

3.2.16. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Соціальна та екологічна відповідальність» [електронна версія].

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.1 <http://nau.edu.ua/ua/menu/science/institutional-repository.html>

3.3.2 <http://uas.org.ua/ua/>

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Вид навчальної роботи	Модуль №1	
Виконання завдань та відповіді на практичних заняттях	1 семестр	1 семестр
	36x8=24	156x3=45
Виконання та захист домашнього завдання (контрольної роботи)	16	15
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	24 бала	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	-
<i>Підсумкова семестрова контрольна робота</i>		40
Усього за модулем №1	60	60
Семестровий диференційований залік	40	40
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума підсумкової семестрової модульної та залікової рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до залікової книжки та навчальної картки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.